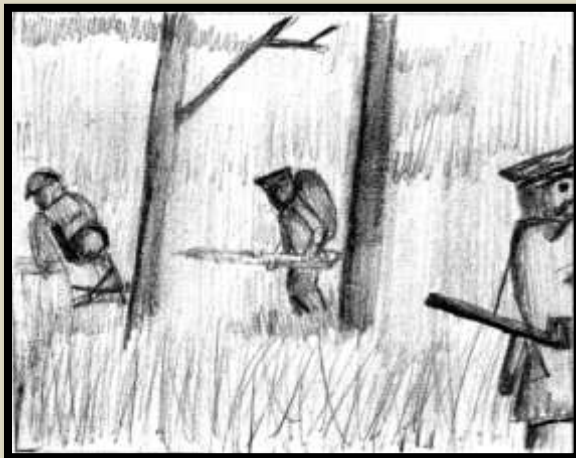

TAS LAISVĖS NEVERTAS, KAS JOS NEGINA

Keliausim į praeitį. Tylios mūsų pramočiučių – Veronikos Judickaitės Grigutienės ir Petronelės Valinčienės istorijos prabyla... Jos kadaise aidėjo mūsų namuose. Tas paslaptingas istorijas atrandam iš naujo. Ieškome ryšio su anuo, pokario pasauliu.

Šis pasakojimas apie partizanus – Jurgį Krikščiūną-Rimvydą ir Vytautą Prabulį-Žaibą, jų veiklą mūsų krašte ir tragišką likimą. Tai tam tikra istorija apie Punsko krašto žmones, tylius didvyrius, kurie šelpė ir rėmė partizanų veiklą. Leido jiems savo žemėse įsirengti slėptuves, buvo ryšininkais.

Jurgis Krikščiūnas turėjo dvi slaptas globėjas ir ryšininkes – Teklė Pauliukonytė-Smilgutė ir Veronika Judickaitė Grigutienė-Mirta.

Kovotojai bandė pereiti saugomą sieną. Keliai į Vakarus dažniausiai vedavo per Lenkijos pasienį, Punsko-Suvalkų kraštą.

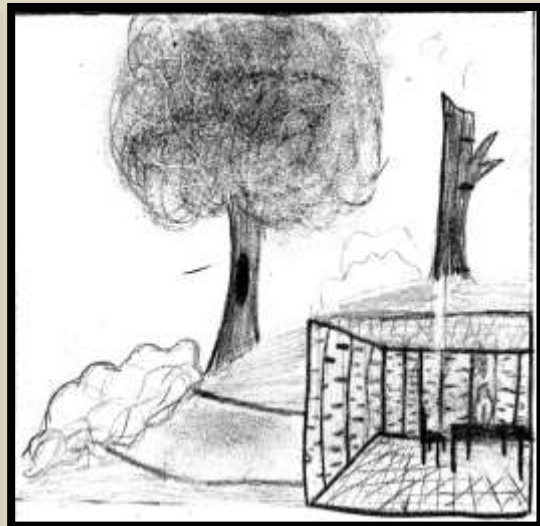
Budziskas

Vaičiuliškės

Punskas

Judickų sodyboje įrengtame bunkeryje kuriam laikui apsistojo Jurgis Krikščiūnas su Vytautu Prabuliu, Federavičius išsikūrė pas Pauliukonius, o Saveikis su Urbonaciūmi slapstėsi nežinomose vietose.

J. Jakimavičius prisimena: „Susitikdavome, atnešdavome jiems valgyti. Buvo ilgas, gražus ruduo, todėl ilgai ganėsi gyvuliai. Žmonės buvo pripratę matyti mane einantį melžti karvių, semiantį vandenį iš šaltinio pamiškėje – niekas nekreipdavo dėmesio, niekas nieko neįtarė. Davus sutartą ženklą, jie (Prabulis ir Krikščiūnas) ateidavo į pamiškę. Ten ir susitikdavome. Prie bunkerio arti neidavau. Nujaučiau, kad yra bunkeris, bet detaliau žinoti nieko nenorėjau, kad reikalui esant galėčiau išsiginti – tolesnio likimo niekas nežinojo: ar jie gyvi papuls, ar nuo manęs pradės...”

-1-

Aš esu parašysiu,
 apie savo gyvenimo praeitį. Ba jau
 daug laiko praėjo, o aš dar daug šia povasysiu
 nemažai pergyvenus tai noriu prisiminti.
 Aš esu šavietė Petronelė. Linoma iš u

Aš Petronele kai kada ateisiu pas Tave...

Užėikit, sušilsit ir

Petronelė Valinčienė prisimena: Keturiese, abu partizanai ir mano vyras su broliu Sigitu Valinčiu, kasė bunkerį. Kai viskas jau buvo pastatyta ir įrengta, partizanai išėjo iš mūsų namų. Bet sutartis liko ta pati, kad ir toliau mes jiems duosime maisto, kokią davė jiems būnant pas mus. Kai reikėjo jiems vaistų, aš eidavau pas poną Romaną. Jis buvo labai geras senukas. Tada vaistų būdavo mažai, o aš gana dažnai nueidavau dinaturo (denatūrato), tai teko man aiškintis ponui Romanui, kam man jo tiek reikia. Aš jam pasakiau, kad turiu mažą dukreėlę, kuriai su denaturu naktį šildau pienuką. Iš tikrųjų jo reikia vyrams žibinti bunkeryje dieną, nes per dienas turėjo jame sėdėti.

Tai aš kaip laukėme vėlai paruošau
gera vakarienę ir pasakiau savo vyrui
visurko tu jiems padėk ir padėsiu kaip
galėdama. Tai ir aš ir V. Prabalis vedė
savo poną Jurgį Mikščiūną Lietuvos
karuomenės jis buvo Kapitanas.

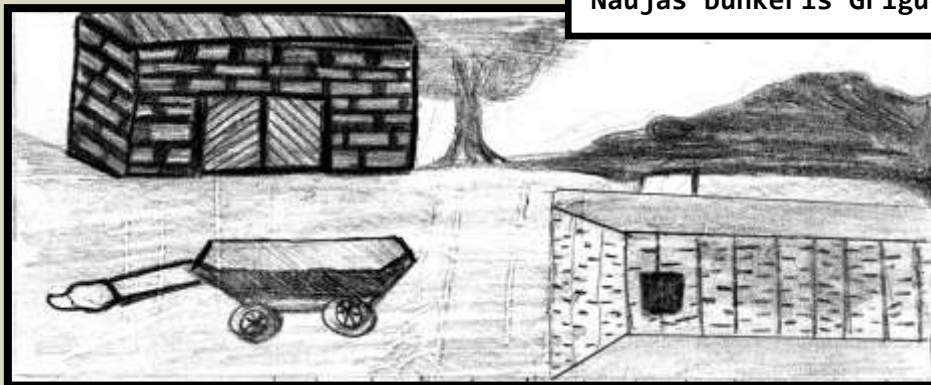
Mūs namuose buvo paskutinė vakarienė

Mes galime neužilgo išvykti į Vakarus. O dabar dėkojame
Jums už skanią vakarienę. Jau eisime. Yra daug rūpesčių.

Tada padariau kepalą duonos ir
 nukyta lašinėlia ir jiedu dekodama
 išsikubino į savo butelį. O yrai juos
 išleide atigule ir aš nes būvau labai
 pavargus. Mus namuose buvo pasta
 tine. Gakavine. Apie tai negalima
 buvo suprasti. Visi susikelome nūs tada

Naujas bunkeris Grigučių namuose

Pasidarė nesaugu. Vis dažniau kareiviai lankėsi pas žmonės ieškodami kas matė partizanus. Nujausdami pavojų J. Krikščiūnas ir V. Prabulis vieną žiemos vakarą atėjo pas Veroniką į Oškinius ir prašė, kad leistų jiems įsitaisyti bunkerį jų sodyboje. Veronika sutiko iškart. Partizanai dirbo visą naktį, beliko tik įėjimą padaryti, tačiau jau švito ir reikėjo grįšti į seną sleptuvę Šlynakiemyje.

Trakelis

Ankstų rytą nuėjau šerti
 arklių ir pastebėjau, kad
 vietovė apsupta.

13

1949 m.

Prieš du partizanus sumobilizuota apie 300 karių. Pirmą grupę -45 žmonių, apsupo Trakelio mišką. Antra- 250 kareivių pajudėjo nuo Trakelio ir susitiko su pirmą apimdama Šlynakiemio kaimą žiedu. Kareiviai ėjo kas 50 metrų, kad vienas kitą matytų. Nebeliko jokios galimybės pabėgti. Jie nusižudė.

Bunkeryje rasta Aušros Vartų paveikslas, duonos kepalas, žibalo..

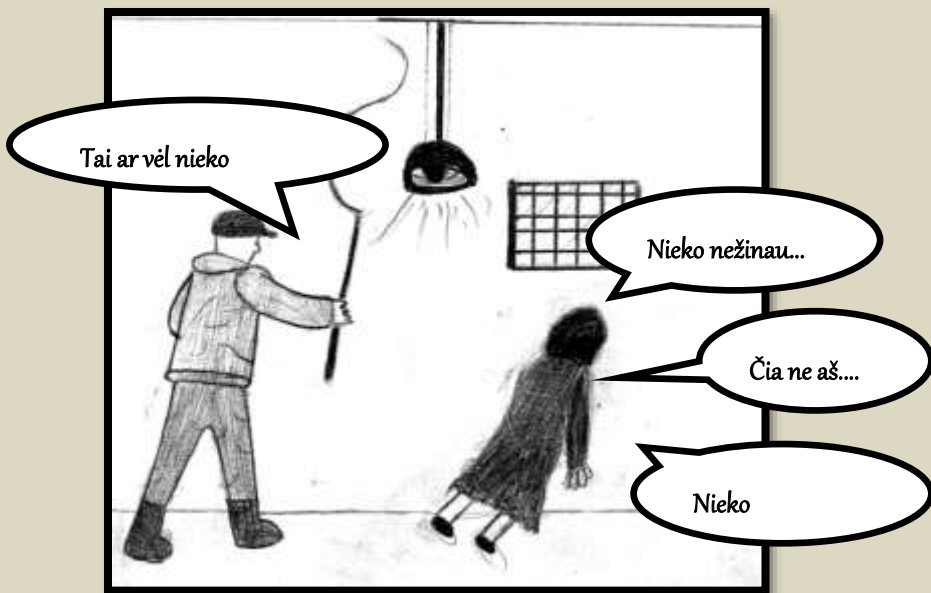

-16-

Mane su tuo karabeku pavere
 ta vieta greičiau lūpti kur gulėjo
 Krikščiūnas ale jis jau buvo nūgyras
 ale atirado doktorai jį gavo ir greit
 išdije išpogotovi ir vėre bet sakio kod
 toj pogotovej mirė Krikščiūnas
 būsiois uovilius išvare o mano brogeri
 Galinėj du karabekai saugojė mano
 vyrii Altonui U. su tuom karabeku
 baigti lūpti bunkeri, priejas karabekis
 atėjo ir kitas liepe iškelti negyva
 Brabuli jis buvo tai kruvinos tai du
 karabekai jį emė už kojų o ma liepe
 imti už tos kruvinos galvos mes jį
 iškelėm šale būn. taia karabekis pak-
 lause ar aštun arklis ir vėrima.
 Pasake tū vėsi mus į šipliškes aš
 sakau dokie. Ir mes nulėkėme mano
 su karabekis kinkėm arklis į besuma

Prasidėjo masiniai suėmimai ir tardymai. - prisimena J. Jakimavičius.
 Žmonių buvo suimta daug. Visi buvo atiduoti karo teismui. Kas prisipažino,
 kas ne...

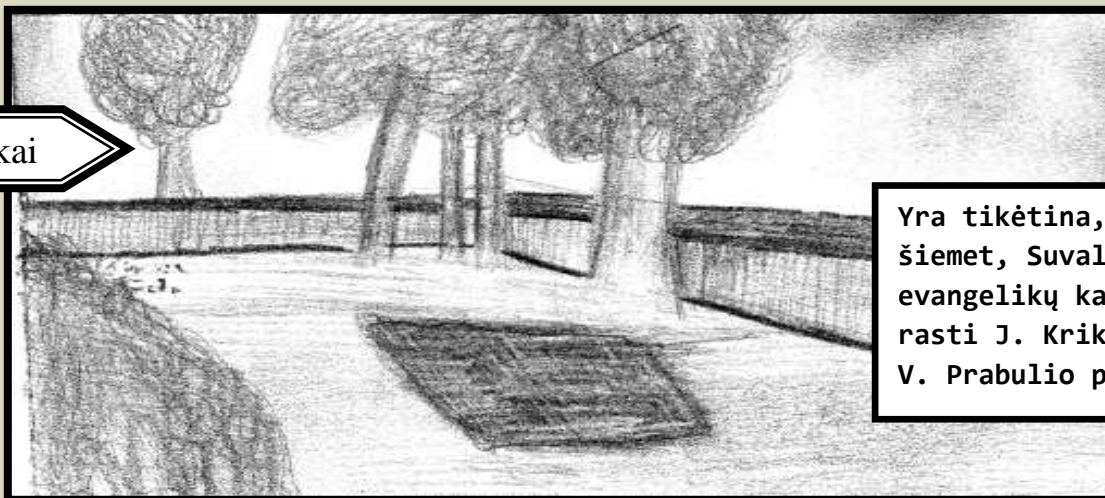
Mano pramočiutė Veronika Judickaitė-Grigutienė buvo tardoma pusę metų. Kankino dieną ir naktį. Mušė kiekvieną naktį. Ji pasakodavo: „kol dar atvokiau-tai meldžiausi. Prarasdavau sąmonę. Po atsigavimo vėl už plaukų tampymai, mušimai, karštom adatom badymas į panages...“. Pramočiutė buvo nuteista kalėti dviem metams, dėl to kad: „galėjo žinoti apie partizanus“.

2003 m. vasario 16 d.

Veronika Judickaitė Grigutienė
po mirties apdovanota antro laipsnio
Vyčio Kryžiaus ordinu.

Suvalkai

Yra tikėtina, kad
šiemet, Suvalkų
evangelikų kapinėse
rasti J. Krikščiūno ir
V. Prabulio palaikai.

Šią žinią vėjas nunešė po platų kraštą. Prikėlė mūsų pasakojimus ir suteikė jiems naują prasmę. Dabar jau galim lengva širdimi įkvėpti laisvę ...